

MERITUM

Pismo Podkarpackiego Kuratora Oświaty nr 9 (20) grudzień 2018

Szanowni Państwo,

Chcąc nie chcąc godzimy się z faktem, że kolejny rok dobiegł właśnie kresu. I choć w szkole czas mierzymy nieco inaczej, to i tak rozpoczynający się właśnie styczeń jest znakiem, że także na niwie edukacji przekraczamy kolejny Rubikon. Zbliżamy się do śródrocza, a dla nas nauczycieli to czas wywiadówek, zestawień, klasyfikacji, konferencji, podsumowań i wprawdzie w oddalonej perspektywie, ale jednak, chwili odpoczynku.

W podobnym rytmie i my zbieramy siły do nowych zadań. Wkraczamy w kolejny etap reformy edukacji. W związku z tym szczególnym wsparciem objęliśmy nauczycieli, którzy w klasach VII i VIII realizują zadania z zakresu doradztwa zawodowego oraz tych, którzy przygotowują uczniów do egzaminu E8 w nowej formule. We współpracy z okręgową Komisją Egzaminacyjną w Krakowie zorganizowaliśmy spotkania informacyjno-konsultacyjne dla nauczycieli przedmiotów objętych egzaminem. W szkoleniach organizowanych na terenie województwa wzięło udział ponad dwa tysiące nauczycieli. Także doradcom dedykowaliśmy specjalne działania. Oprócz wojewódzkiej konferencji, dającej

przykłady dobrych praktyk i merytoryczne impulsy do podejmowania własnych działań, czego pokłosiem jest także jeden z artykułów tu prezentowanych, stworzyliśmy jedyny w swoim rodzaju *Elektroniczny informator o ofercie szkół w roku szkolnym 2019/2020*. Narzędzie to w naszym przekonaniu daje wychowawcom, rodzicom i uczniom konkretną i rzetelną informację o kierunkach kształcenia, planowanym naborze, ofercie i typach szkół, znajdujących się na terenie województwa. Już teraz możemy powiedzieć, że Podkarpacie przygotowało miejsc znacznie więcej niż uczniów kończących szkołę.

Nic dwa razy się nie zdarza, pisze Wisława Szymborska i poniekąd też dlatego w Nowy 2019 Rok wkraczamy pod hasłem nowych wyzwań. Takimi będą zapewne dalsze zmiany w szkolnictwie zawodowym, wprowadzenie w strukturę szkolnictwa na etapie ponadpodstawowym czy wreszcie odbudowa na terenie naszego województwa sieci doradztwa metodycznego. W perspektywie tych przedsięwzięć życzymy zatem Państwu, ale i sobie, dobrej wzajemnej współpracy i zapewniamy o gotowości niesienia pomocy w każdym dniu Nowego Roku.

Małgorzata Rauch
Podkarpacki Kurator Oświaty

Przepis na skuteczne zajęcia z doradztwa zawodowego

Gdy zdobywaniu wiedzy nie towarzyszą emocje, efekty uczenia się są krótkotrwałe. Emocje służą do nadania wartości temu, czego się uczymy i pozwalają skuteczniej zapisać nabytą wiedzę w pamięci długotrwałej. Dlaczego by więc nie wykorzystać tego mechanizmu w doradztwie zawodowym i nie rozpocząć zajęć od tematu, który – zarówno u młodzieży jak i u dorosłych – wywołuje silne, a przy tym bardzo skrajne emocje: od strachu, poprzez złość,

A tematem tym są, rzecz jasna, pieniądze. Dlaczego warto zacząć zajęcia z doradztwa akurat od tego tematu? Ponieważ jeśli na początku nie zajmiemy się tematem

pieniędzy, będzie on wielokrotnie – i często w najmniej spodziewanych momentach - powracał. A przy okazji, jest on świetnym punktem wyjścia – bo j.w. – budzi emocje.

Warto na początku zajęć zadać uczniom pytanie, jakie znają „dobre” zawody? Określenie „dobry zawód” kojarzy się zwykle z dobrą – tj. wysoką – płacą. Najprawdopodobniej w odpowiedzi uczniowie albo wymienią kilka dobrze płatnych zawodów np. lekarz, prawnik, informatyk; albo zakwestionują takie uproszczenie i rozwinie się dyskusja nad tym, co rozumiemy przez „dobry” zawód.

Jeśli uczniowie wymieniają zawody z wysokimi zarobkami, warto ich skonfrontować z sytuacjami, gdzie wysokie zarobki pojawiają się w zawodach, o których nigdy by nie pomyśleli. Na przykład bardzo dobrze zarabiająca osoba zajmująca się sprzątaniami (właściciel firmy sprzątającej, sprzątanie specjalistyczne np. mycie okien na wysokościach), świetnie zarabiający sprzedawca (przedstawiciel handlowy, pośrednik nieruchomości, dealer samochodowy), bardzo dobrze zarabiający fryzjer czy kucharz. Jeśli młodzież zakwestionuje pytanie o dobry zawód, w toku dyskusji zapewne i tak dojdziemy do wniosków takich, jak te powyżej. Co takie działanie ma na celu? Dzięki niemu możemy pokazać młodym ludziom, że: **Na wszystkim da się zarabiać – i to dobrze zarabiać!**

Znajdziemy pletwonurka, który dobrze zarabia. Znajdziemy mechanika, budowlańca, muzyka, rolnika, makijażystkę, ogrodnika, kierowcę, tancerkę, którzy dobrze zarabiają. Albo w naszym mieście, albo województwie albo w Polsce. Bliżej lub dalej – ale jedno jest ważne: że się da!

Dlaczego to takie ważne? Bo głównym powodem, dla którego młody człowiek zwykle rezygnuje ze swojego pomysłu na siebie jest to, że wielokrotnie słyszy sformułowania takie jak: *Co Ty sobie znowu wymyśliłeś?, Jak Ty z tego chcesz wyżyć?, Przecież na tym nie zarobisz, Gdzie Ty znajdziesz po tym pracę?* Takie komunikaty przekazują nie tylko to, że najważniejsza w pracy (i chyba też w życiu, prawda?) jest wysokość Twoich zarobków, ale też to, że słuchanie samego siebie i wiara w siebie nie jest dobrym pomysłem.

Kiedy już ten komunikat wybrzmi, możemy przejść dalej i dołączyć do niego jego drugą część: na wszystkim da się dobrze zarabiać, ale nie do każdego zawodu każdy się nadaje. Stąd pytanie nie powinno brzmieć: *W jakim zawodzie zarabia się dobrze?* a raczej *W jakim zawodzie ja mam szansę dobrze zarabiać?* Aby na nie odpowiedzieć, warto zastanowić się, z czego wynika to, że w ramach każdego zawodu są osoby, które zarabiają mało, inne w tym samym zawodzie zarabiają średnio, a jeszcze inne dużo. Tu można posłużyć się następującymi przykładami:

- W branży cukierniczej to, ile dana cukiernia zarabia zależy od: ceny i jakości ciastek, jakości obsługi, lokalizacji, reklamy, wystroju wnętrza, godzin otwarcia i innych czynników.
- W zawodzie dentystry to, ile dany dentysta zarabia zależy od: ceny i jakości usług, jakości obsługi, lokalizacji, jakości sprzętu, doświadczenia, reklamy, wielkości parkingu i innych czynników.

Większość czynników się powtarza zarówno w tych branżach, jak i w każdej innej. I tu nasuwa się pytanie – który z nich jest tym decydującym? Podpowiedź: jest takie powiedzenie: *Dobre firmy remontowe nie muszą się reklamować.* Dlaczego nie muszą? Bo wciąż mają nowych klientów z poleceń. Jeśli są dobre w tym co robią, klienci je sobie wzajemnie polecają. Jeśli są kiepskie, opinia idzie w świat i klientów jest coraz mniej. Jednym słowem, najważniejszym czynnikiem jest jakość. Można więc sprowadzić to do prostego równania: **Pieniądze = Jakość.**

Im jesteś lepszy w tym co robisz, tym z czasem będziesz coraz więcej zarabiał. Jeśli jesteś kiepski w tym co robisz, twoje zarobki będą coraz niższe. Cukiernia, która ma niskie ceny, świetną obsługę, bardzo dobrą lokalizację, świetną reklamę i duży parking, ale ma **niedobre ciastka** nie będzie miała klientów. Mechanik, który jest drogi, do którego jest daleko, u którego nie ma gdzie zaparkować **będzie miał klientów**, jeśli samochody które wyjadą od niego z warsztatu będą bezawaryjne. Liczy się jakość - reszta nie ma znaczenia. Oczywiście mechanik miałby więcej klientów gdyby był tańszy, miał lepszą lokalizację i parking. Ale to kwestie drugorzędne. Musisz być dobry w tym czym się zajmujesz. Inaczej zajmowanie się danym obszarem nie ma najmniejszego sensu. Czyli: **Pieniądze = Jakość.** A czemu w takim razie równa się jakość? Motywacji.

Pieniądze = Jakość = Motywacja

Im wyższa motywacja do pracy, tym lepsze efekty i tym wyższe wynagrodzenie. Im niższa motywacja do pracy, tym gorsze efekty i niższe wynagrodzenie. **Co bardzo ważne: nie ma znaczenia, do czego mamy motywację, bo już wykazaliśmy, że w każdym zawodzie można dobrze zarabiać.** Pytanie tylko, jak rozpoznać, do czego mamy motywację. I co równie ważne – pieniądze nie są motywacją, której szukamy. Są one efektem pracy w obszarze, w którym mamy motywację, by się angażować i oferować produkty/usługi bardzo wysokiej jakości. Motywację wewnętrzną – tej, której szukamy u uczniów – można podzielić na cztery obszary. To na nich powinny się opierać wybory edukacyjno-zawodowe młodego człowieka, tak, by w przyszłości miał pracę, którą lubi i w której dobrze zarabia.

Motywacje wewnętrzne to: **predyspozycje, zainteresowania, wartości i osobowość.**

Co rozumiemy przez poszczególne motywacje?

Predyspozycje – to, co nam naturalnie wychodzi i co jest dla nas łatwe, jednocześnie dając dobry efekt. Predyspozycje zostały rozdzielone po równo między każdego z nas. Każdy z nas coś dostał, ale też każdy dostał

coś innego. Każdy ma jakiś talent! I to na doradcy zawodowym spoczywa odpowiedzialność, by przekazać tę ważną wiadomość uczniom. A następnie pomóc im odkryć, jakiego rodzaju talent oni posiadają. Do zapoznania się:

Koncepcja inteligencji wielorakich Howarda Gardnera

Zainteresowania – to, czemu szczególnie chętnie poświęcamy naszą uwagę – o czym chętnie czytamy książki bądź artykuły, o czym oglądamy filmy bądź nagrania na YouTube, o czym chętnie rozmawiamy. To aktywności, na które najchętniej przeznaczamy swój czas, ale też rzeczy, których się chętnie uczymy i w których lubimy się rozwijać. To rzeczy, które robimy nie dlatego, że ktoś nam za nie płaci bądź każe je robić, tylko dlatego, że robiąc je czujemy, że żyjemy. Do zapoznania się: **Teoria „flow” i książka „Przepływ” – Mihály Csíkszentmihályi**

Wartości – te aspekty rzeczywistości, które są dla nas ważne i którymi warto się zajmować. Dla jednej osoby ważna jest ochrona przyrody, dla innej ważne jest co jemy i jak to na nas wpływa, a dla jeszcze innej ważne jest to, żeby młodzi ludzie dobrze wybrali szkołę i pracę. Inne zatem będą wartości ekologa, inne dietetyka, a inne doradcy zawodowego. Warto porozmawiać z uczniami o tym, co jest dla nich ważne – jakie zawody postrzegają jako te, w które warto się zaangażować. Do zapoznania się: **wyszukaj w Google „lista wartości” i zastanów się nad swoimi wartościami.**

Osobowość bądź temperament – indywidualne preferencje dotyczące kierowania naszą uwagą, sposobu zbierania informacji i podejmowania decyzji, a także naszego nastawienia do świata zewnętrznego. Oczywiście każdy potrzebuje zarówno towarzystwa jak i samotności, lubi twarde fakty i ulotne idee, kieruje się zarówno uczuciami jak i logiką oraz czasem planuje, a czasem jest spontaniczny. Osobowość pokazuje nam to, który z dwóch krańców każdej z tych skal preferujemy. Do zapoznania się: **MBTI czyli Myers-Briggs Type Indicator oraz www.16personalities.com/pl**

Te cztery wewnętrzne motywacje to najważniejsze drogowskazy w wyborze drogi edukacyjno-zawodowej. Zadaniem doradcy zawodowego jest uświadomienie młodemu człowiekowi, że w każdym zawodzie można dobrze zarabiać. Następnie pokazanie mu, że zarobki idą w parze z dobrze wykonaną pracą, ta zaś będzie dobrze wykonana tylko wtedy, kiedy będziemy mieć wewnętrzną motywację, by się w nią zaangażować. Finalnie więc jedyne co pozostaje do zrobienia, to wsparcie młodego człowieka w poznaniu swoich wewnętrznych motywacji: predyspozycji, zainteresowań, wartości i osobowości i znalezieniu szkoły/profilu, studiów bądź zawodu, gdzie te motywacje będą go wspierać i uskrzydlać.

Na koniec – dla chętnych – najlepsza książka o doradztwie zawodowym jaką czytałem: *Jakiego koloru jest Twój spadochron*, Richard N. Bolles.

Opracował: Arkadiusz Nepelski – trener i doradca zawodowy, prowadzi warsztaty z młodzieżą i radami pedagogicznymi z obszaru doradztwa zawodowego, budowania relacji i skuteczności osobistej. Więcej o jego działaniach można znaleźć na stronie:

www.brakujacelekcje.pl

Przykłady dobrej praktyki

Ceremoniał z udziałem sztandaru szkoły i jego celebrowanie

Jednym z podstawowych zadań szkoły jest wychowanie ucznia w szacunek do symboli narodowych: godła państwowego, barw narodowych, hymnu państwowego i sztandaru. Symbole te od początku państwa polskiego po dzień dzisiejszy były i są świadectwem istnienia narodu i państwa. W całej naszej historii były dla każdego Polaka relikwią, przemawiały do uczuć patriotycznych i obywatelskich, pobudzały do działania w imię wspólnej sprawy narodowej. Przyczyniały się w sposób zasadniczy do umacniania wewnętrznej integracji narodu polskiego, wiązały z ziemią ojczystą tych, których burze dziejowe rzuciły poza granice naszego państwa. Symbole te

były dla nich często jedynym łącznikiem z Ojczyzną. W dniach tragedii dziejowych przechowywane z największym poświęceniem spełniały wielką rolę integrując wokół celu jakim była niepodległość.

Znakiem, który od zarania naszych dziejów stanowił symbol jedności, wierności i honoru jest sztandar. Początki sztandaru jako znaku znajdziemy w wojsku. Sztandary wojskowe – zwane pierwotnie chorągiewkami – wywodzą się ze starożytności. W czasach walki chorągiewki były zawsze rozwinięte i otaczane doborowymi żołnierzami, którzy stanowili jej obronę. Chorągiewki traktowano jako najdroższą relikwią. Przed nią oddawano

honory i na nią składano żołnierską przysięgę. Sztandary były bardzo różne w formie, rysunku i wielkości. Dopiero po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. podjęto próbę ujednoczenia znaków wojskowych, jednak nie były one rygorystycznie przestrzegane. Kolejne unormowania wyglądu sztandarów miały miejsce w 1927 r. (zmiana rysunku godła państwowego) i w 1937 r. Stare (nieregulaminowe) sztandary przekazywane były zazwyczaj do Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie.

Od 1937 r. sztandar mogły otrzymać:

- formacje liniowe wojska (piechota, kawaleria, saperzy);
- szkoły oficerskie i podoficerskie tych formacji;
- oddziały lądowe marynarki wojennej;
- artyleria, broń pancerna, lotnictwo, łączność;
- amodzielne bataliony strzelców.

Dla społeczności szkolnej sztandar jest symbolem Polski, symbolem Małej Ojczyzny, jaką jest szkoła i jej najbliższe środowisko. Sztandar powinien stać się dla społeczności szkoły przedmiotem dumy, powinien wzbudzać odpowiednią postawę jako wyraz szacunku i powagi. Sztandar eksponowany jest podczas ważnych uroczystości szkolnych, świąt państwowych, rocznic, uroczystości patronalnych szkoły. Sztandar szkoły może brać udział w uroczystościach rocznicowych organizowanych przez administrację samorządową i państwową oraz w uroczystościach religijnych.

Ceremoniał szkolny jest opisem przeprowadzenia uroczystości z udziałem sztandaru szkolnego i samej jego celebracji. Stanowi integralną część z przyjętą tradycją szkolną oraz harmonogramem uroczystości i imprez szkolnych.

Szkoła występuje ze sztandarem podczas:

- uroczystości rozpoczęcia oraz zakończenia roku szkolnego;
- pasowania na ucznia;
- pożegnania absolwentów szkoły;
- uroczystych akademii szkolnych;
- uroczystości wojskowych, patriotycznych i religijnych, w których bierze udział społeczność szkoły lub jej delegacja.

Szkoła Podstawowa nr 25 im. Prymasa Tysiąclecia w Rzeszowie posiada sztandar według następującego wzoru:

- sztandar w kształcie kwadratu o wymiarach 100 cm x 100 cm wykonany jest z materiału o jednolitej fakturze, który obszyto białą taśmą i wykończono białymi frędzlami;

- prawy płat sztandaru stanowi herb Rzeszowa z umieszczonym na środku godłem Polski, który otacza napis: SZKOŁA PODSTAWOWA NR 25 W RZESZOWIE IM. PRYMASA TYSIĄCLECIA;
- lewy płat sztandaru ma kolor błękitny i zawiera w centralnym miejscu portret patrona Szkoły – Prymasa Tysiąclecia – na tle godła Polski, z którego lewej strony umieszczono wizerunek Matki Boskiej Częstochowskiej, a pod nim stylizowaną gotycką literę „R”, poniżej której znajduje się herb Rzeszowa; w dolnej części płata umieszczono w kolorze biało-czerwonym, myśl przewodnią Prymasa Tysiąclecia: „WYPEŁNIAJCIE ZADANIE, KTÓRE NA WAS SPOCZYWA”;
- płat sztandaru przymocowany jest do drzewca wykonanego z jasnego toczonego drewna, zakończonego głowicą w formie srebrnego orła w złotej koronie.

Sztandarem Szkoły opiekuje się 6-osobowy poczet sztandarowy, który wybierany jest w każdym roku szkolnym przez Radę Pedagogiczną spośród uczniów wyróżniających się w zachowaniu i nauce oraz wykazujących się nienaganną postawą patriotyczną i obywatelską. Poczet sztandarowy tworzą: dowódca pocztu, chorąży (sztandarowy), asystujący.

Uczniowie reprezentujący szkołę w poczcie sztandarowym ubrani są w strój galowy. Na insygnia pocztu sztandarowego składają się biało-czerwone szarfy przewieszane przez prawe ramię, zwrócone kolorem białym w stronę kołnierza, spięte na lewym biodrze oraz białe rękawiczki. Całością spraw organizacyjnych pocztu zajmuje się opiekun pocztu wyznaczony przez Dyrektora spośród nauczycieli. Uroczystość przekazania sztandaru przez poczet sztandarowy klas programowo najwyższych uczniom klas młodszych odbywa się podczas pożegnania absolwentów.

Sztandar, który posiadamy jednoczy społeczność szkolną wokół wspólnego celu jakim jest umiłowanie Ojczyzny i rzetelna dla niej praca. Poprzez szacunek dla sztandaru wyrażamy szacunek dla naszego Patrona. Każdego dnia staramy się „wypełniać zadanie, które na nas spoczywa”. Sztandar jest więc znakiem tożsamości szkoły, symbolem idei, którym służy. W życiu społecznym zastępuje określone pojęcia, zwięźle ujmuje pewne fakty i zdarzenia, przyczynia się do umacniania więzi narodowych i społecznych.

Opracowały: Beata Kuczek, Urszula Klimas
nauczyciele języka polskiego,
pod kierunkiem Bożeny Zięby
Dyrektora SP nr 25w Rzeszowie